

Nr 758

Av herr Isacson m. fl., i anledning av proposition nr 74, angående de nya lantbruksnämndernas organisation, m. m.

(Lika lydande med motion nr 947 i Andra kammaren)

Byggnaderna inom lantbruket har under de senaste åren genomgått en stark förändring. Sålunda har den byggnadsverksamhet som administreras över lantbruksnämnderna starkt ökat, enbart mellan 1963 och 1966 från 32 miljoner kronor till 57 miljoner kronor per år. Ökningen har till en del varit betingad av en större volym av byggande men även av de allmänna prisstegringarna på såväl material som arbete samt på grund av en standardhöjning av byggnaderna genom bättre kvalitet och bättre maskinell utrustning. Vidare har man i stor utsträckning övergått till andra dyrare metoder i uppförandet nämligen från att uppföra byggnaderna i egen regi med egen arbetskraft och eget material till att köpa in material och använda lejd arbetskraft eller rent av uppföra byggnaderna med entreprenör.

Byggnadskonsulenternas arbetsuppgifter varierar från län till län. I stort sett kan man dock säga att femtio procent av tiden upptas av skissprojektering, uppmätningar och uppritningar och förslag till byggnader eller inredningar, d. v. s. kvalificerad rådgivning. Resten av tiden delas ungefär lika mellan kontroll, avsyning och utanordningar, förberedning och föredragning i delegationen samt enklare slag av rådgivning per telefon, vid besök av lantbrukare på kontoret och av konsulenten på fältet.

De arbetsuppgifter som från början var lagda på byggnadskonsulenterna var i stort sett byggnadsbedömning, kostnadsbedömning och avsyning av det färdiga byggnadsföretaget. Sedan 1959 har därtill fogats byggnadsrådgivning. Arbetsuppgifterna har emellertid under senare år successivt ändrats. Projekteringen har fått en ökad omfattning främst beroende på att LBF:s verksamhet på detta område minskats. Detta framgår även av den ovan givna redovisningen, där projekteringen i vissa fall upptar upp till 50 procent av byggnadskonsulentens arbete. Det är emellertid även beroende på att lantbruksnämndernas och lantbrukarnas krav på projektering har ökat på grund av ökad storlek och på grund av att lantbrukarna i större utsträckning är hänvisade till att anlita byggmästare eller yrkesarbetare för att uppföra byggnaden. Den projektering det blir fråga om är skissprojektering eller normalprojektering. Normalprojektering är den

enklare projektering som erfordras i de fall lantbrukaren uppför byggnaden i egen regi.

Med de arbetsuppgifter som här nämnts måste man ställa stora krav på de byggnadskonsulenter som i dag arbetar i fältet. I den projektering han utför måste han se till att såväl de lämpligaste byggnadsmaterial som de bästa byggnadskonstruktioner kommer till användning. Planlösningarna måste vara sådana att den bästa arbetsekonomin erhålles och byggnaderna måste även planeras med hänsyn till den framtida användningen. Vidare måste hänsyn tas till att byggnaden ur klimat- och djurtrivselsynpunkt uppfyller ställda krav. Årskostnaden för byggnaden skall alltså bli så låg som möjligt och produktionen så hög som möjligt. Man kan dessutom redan nu konstatera att utvecklingen går mot ännu större byggnadsobjekt, att lantbrukaren i ännu mindre utsträckning kommer att få möjlighet att följa den tekniska utvecklingen och därför behöver kvalificerade råd från byggnadskonsulenten samt att ännu större del av den totala byggnadsverksamheten i framtiden kommer att administreras över lantbruksnämnderna.

Byggnadskostnadsutvecklingen måste nog följars av byggnadskonsulenten. I och med att staten lämnar bidrag i storleksordningen 15, 25 eller 40 procent av byggnadskostnaden måste kostnadsberäkningarna så väl som möjligt överensstämma med den verkliga kostnaden. Det fordras inte bara kunskap hos byggnadskonsulenten för att avgöra detta utan även lång erfarenhet.

I och med att byggnaderna i större utsträckning uppföres av byggmästare eller yrkesarbetare och att elementbyggeri i större utsträckning även utnyttjas inom lantbruket, måste staten kräva en ökad kontroll vid uppförandet i de fall staten stöder företaget. Kontrollbehovet blir även större vid ökad storlek på byggnadsobjekten. I de fall som byggnadskonsulenten ansvarar för sådan byggnadskontroll måste man kräva stort tekniskt kunnande.

Ekonomibyggnaderna framstår i dag som de dominerande investeringsobjekten i jordbruket. I samband med en omläggning av driften antingen det gäller övergång till annan animalieproduktion eller utökning av den redan befintliga, kommer frågor om driftsystem, byggnadstyper och byggnadskostnader att stå i centrum. Efter hand som genomförandet av strukturrationaliseringen accelereras kommer dessa frågor att bli mera aktuella, eftersom en avsevärd ökning av ny- och ombyggnadsverksamheten blir följden.

Enligt en undersökning verkställd inom lantbruksstyrelsen skulle nybyggnadsbehovet inklusive mera genomgripande omändringar av byggnadsbeståndet inom lantbruket uppgå till cirka 5 miljarder kronor i 1965 års priser fördelade enligt följande tabell:

Byggnadsslag	Uppskattade byggnadsinvesteringar i miljoner kr
Kor	3 400
Svin	615
Fjäderfä	125
Maskinhus	800
Tot. invest.	4 940

Byggnadsverksamheten kommer sannolikt att i stort följa strukturrationaliseringen i övrigt. Under vilken tid de angivna uppskattade byggnadsinvesteringarna skall fördelas är således beroende av hur snabbt jordbruksrationaliseringen kan komma att pågå. Om man nu bedömer denna tid till 25 år, innebär det en nybyggnads- och ombyggnadsverksamhet motsvarande 190—200 miljoner kronor per år. Under denna tid står emellertid ej utvecklingen stilla. Ytterligare storleksrationalisering och specialisering kommer att ske på redan uppbyggda enheter samtidigt som forskning och utveckling ger nya impulser till nya driftsystem. Detta kommer att betyda vissa mycket svåra bedömningar som måste göras i samband med byggnadsplanering etc.

Av det som här anförts framgår att byggnadskonsulenterna i dag har mycket betydelsefull uppgift i de regionala organen, en uppgift vars ekonomiska betydelse snabbt synes öka i takt med strukturrationaliseringen och den växande investeringsverksamheten. Knappast några investeringar i jordbruket är av så långsiktig karaktär som byggnadsinvesteringar. Det är därför av särskild vikt att stor erfarenhet, förutseende och högt tekniskt och ekonomiskt kunnande får leda denna investeringsverksamhet. Felinvesteringar som göres på byggnadssidan blir speciellt för den enskilde särskilt kännbara och kan direkt äventyra det ekonomiska utbytet inom ett jordbruksföretag. Men även samhället som ställer krediter i form av lån och bidrag till jordbrukets byggnadsverksamhet har här väsentliga intressen att bevaka.

Det bör observeras att byggnadskonsulenterna enligt propositionen placerats i lönegrad 23, vilket icke kan sägas motsvara de krav som kommer att ställas på dessa befattningshavare.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte uttala att med tanke på den stora ekonomiska betydelse byggnadsinvesteringarna får för jordbrukets framtida rationalisering, Kungl. Maj:t bör ha sin uppmärksamhet riktad på nödvändigheten att för ifrågavarande byggnadsexpertis finns inrättade sådana be-

fattningar som möjliggör att tjänsterna kan upprätthållas av personal med höga kvalifikationer på det byggnadstekniska området.

Stockholm den 13 april 1967

Birger Isacson (h) Axel Kristiansson (cp) Thorbjörn Fälldin (cp)

Arne Svenungsson (h) Per Jacobsson (fp)
